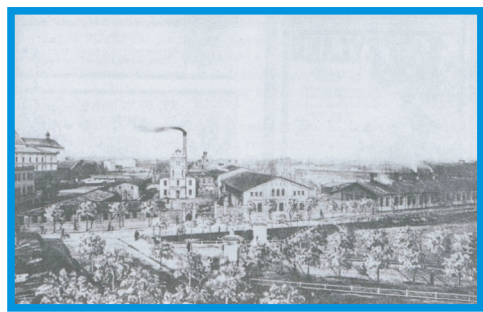

W 1843 r. został wydany podręcznik autorstwa Cegielskiego - "Gramatyka języka greckiego". Kolejne lata skierowały pracę naukową Cegielskiego w kierunku badań literatury.

Nagły zwrot w życiu Cegielskiego przyniósł rok 1846. W Galicji wybuchło powstanie. W Wielkopolsce policja wpadła na trop spisku, w wyniku czego został aresztowany Ludwik Mierosławski i Karol Libelt. W działalność tę zaangażowani byli też uczniowie Gimnazjum św. Marii Magdaleny. Wydano nakaz by wychowawcy przeprowadzili rewizję w mieszkaniach uczniów. Cegielski sprzeciwił się temu poleceniu, w wyniku czego został natychmiast zawieszony w czynnościach nauczyciela, a następnie 23 kwietnia 1846 r. zwolniony z pracy. W ten sposób Hipolit Cegielski, wybitny pedagog, autor podręczników szkolnych, rozpraw naukowych z zakresu lingwistyki i pedagogiki zakończył karierę nauczycielską.

W końcu lipca 1846 r. Cegielski udał się na siedmiotygodniową praktykę do Berlina. Tam, w znanej firmie Jakub Ravene-Söhne uczył się współczesnego marketingu. 30 września 1846 r. wynajął Cegielski lokal w "Bazarze Poznańskim" i otworzył sklep o nazwie "Handel Żelaza". Myślał i działał w sposób twórczy, wykazywał nadzwyczajną ruchliwość, prężność i pomysłowość. Trudne początki, a zwłaszcza chroniczny brak gotówki zmuszały Cegielskiego do posunięć na granicy ryzyka. Jednak logiczna konsekwencja działań, silna wola i ogromna pracowitość zaczęły wkrótce procentować. W 1849 lub 1850 r. urządził Cegielski przy ul. Woźnej warsztaty naprawcze narzędzi rolniczych, w których zaczął produkować proste narzędzia typu radła i plugi, a nawet wozy. W 1855 r. powstała przy ulicy Koziej 7 fabryka narzędzi i maszyn rolniczych. W październiku 1858 r. kupił Cegielski dwuhektarową parcelę za miastem, na której w rok później stanęła odlewnia, a w 1860 r. kuźnia. Fabryka wyrabiała plugi, brony walce, skaryfikatory, obsypywacze, opielacze, siewniki, żniwiarki, młockarnie, siewczarki, śrutowniki i gniotowniki wszystko w różnych odmianach. Łącznie fabryka produkowała 106 typów narzędzi i maszyn rolniczych. Dzięki wysokiej jakości produkowanych wyrobów, znanych z wielkiej precyzji i dokładności wykonania, Hipolit zyskał sobie wielu odbiorców. Firma cały czas się rozwijała, przynosiła zyski, odnosiła sukcesy. Hipolit trafił w zaopatrzenie na swoje produkty.

Pozycję swojej firmy utrwalił sumiennością i rzetelnością. Fabrykę sam reklamował na łamach prasy. Wkrótce powstał katalog reklamowy firmy. Rok 1859 był przełomowy zwłaszcza dla losów fabryki Hipolita. Zaczęło robić się w niej ciasno. Konieczna była rozbudowa budynku. Cegielski zakupił dość rozległy teren, na którym wkrótce powstała dwukondygnacyjna odlewnia, kuźnia, kotłownia, warsztaty mechaniczne oraz budynek kantoru fabrycznego. Dokonano też modernizacji technicznej fabryki. W 1859 r. uruchomiono główną maszynę parową. 20 października tego samego roku ru-

szyła czteropięcowa odlewnia do żelaza oraz innych metali. Stanowiła ona serce fabryki. Atutem zakładu Cegielskiego pozostała rzetelność, wysoka jakość produkowanych wyrobów i co za tym idzie, poparcie ziemiaństwa polskiego. Maszyny rolnicze były stale unowocześniane. W 1860 r. podjęto próby produkcji maszyn o własnym napędzie. W taki sposób powstała lokomobila, która 14 stycznia 1864 r. odbyła swoją wędrowną ulicami Poznania. Wydarzenie to wywołało wielką sensację. Firma Cegielskiego wkrótce zyskała sławę w innych zaborach. Maszyny Hipolita otrzymywały wyróżnienia i medale na wystawach międzynarodowych. Wkrótce otwarto składy firmowe w Toruniu, Warszawie, Kaliszu, Kole, Płocku, Włocławku, Łowiczu, Petersburgu, Rydze i Moskwie. Zakład Cegielskiego stał się największym zakładem produkcyjnym w Poznaniu. Fabryka stanowiła dla właściciela nie tylko źródło dochodów, ale traktował ją jako misję narodową, przykład dla innych.

Cegielski był praktycznym orędownikiem pracy organicznej. O wyjątkowej pozycji fabryki Cegielskiego w historii Poznania i Wielkopolski zdecydował fakt, że była to jedna z pierwszych polskich fabryk w zaborze pruskim, która skutecznie potrafiła przebić się przez niemiecką konkurencję.

Cegielski stał się symbolem przemian okresu, kiedy to społeczeństwo poznańskie zaczęło się przekształcać w nowoczesne społeczeństwo kapitalistyczne. Mimo że Cegielski pochłonięty był bez reszty pracą w swojej fabryce i organizacjach społecznych, znajdował również czas na pracę naukową w obszarze swoich humanistycznych zainteresowań.

Małgorzata Twardochleb - Redaktor

Korzystałam z publikacji:

Marek Rezler, Hipolit Cegielski 1813-1868, wyd. 1 Poznań, Wojewódzka Biblioteka Publiczna, 2000 oraz ze strony internetowej: <http://www.zst.srem.net/patron.html>

Szczególne podziękowania za zaangażowanie i pomoc w doborze materiałów dla pani mgr Marii Kubickiej.

AKTUALNOŚCI

Projekt koncepcyjny rewaloryzacji i adaptacji pomieszczeń Kantoru H. Cegielskiego w Poznaniu

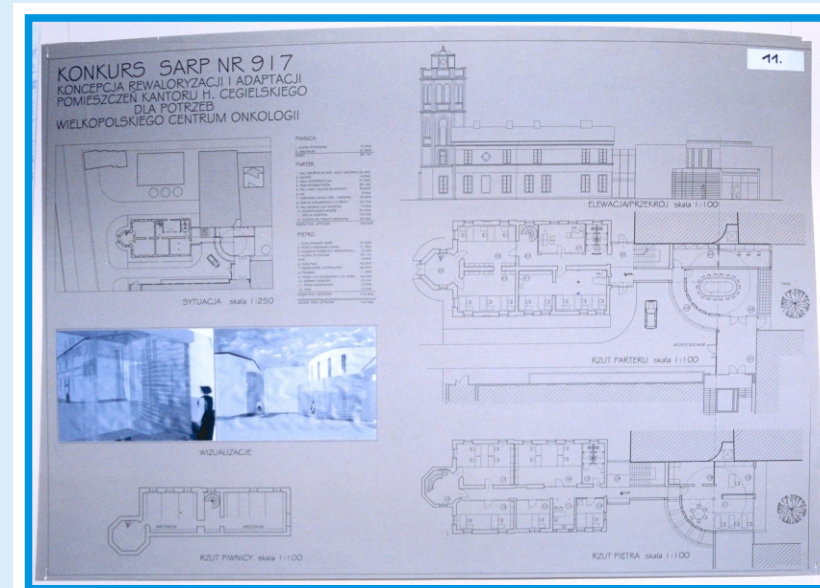
Przedmiotem konkursu było przygotowanie projektu adaptacji byłego Kantoru fabryki H. Cegielskiego, który obecnie znajduje się w północno-zachodniej części kompleksu budynków Wielkopolskiego Centrum Onkologii.

Nadesłane prace wykazywały dbałość autorów projektów o zachowanie i pełne wyeksponowanie walorów zabytkowych obiektu. Koniecznymi warunkami ochrony budynku było zachowanie m.in. jego bryły, stylu oraz uszanowanie jego skali.

Sąd konkursowy Stowarzyszenia Architektów Polskich (SARP) przyznał pięć wyróżnień równorzędnych oraz zaprosił autorów wyróżnionych prac do drugiego etapu konkursu w formie przetargu ograniczonego (konkursu zamkniętego).

W wyniku prezentacji wszystkich wyróżnionych prac komisja składająca się z członków sądu konkursowego SARP postanowiła przeznaczyć do realizacji pracę architektów z Biura Architektonicznego ASPA&ZAPA uzasadniając wybór „minimalną ingerencją w zabytkową architekturę Kantoru”.

Pracownia w sposób najbardziej odkrywczy i trafny pod względem funkcjonalnym oraz najmniej kolidujący z istniejącą przestrzenią zabudowaną rozwiązała połączenie budynku kantoru z zespołem obiektów szpitala poprzez podłączenie się do przyszłego głównego holu.

■ Redaktor:
Małgorzata Twardochleb
Sekretariat Dyrekcji, pok. 337
Wielkopolskie Centrum Onkologii
ul. Garbary 15, 61-866 Poznań
tel. 061 885 07 00

■ Druk:
Galeria Promocyjna CEBART szoo
tel. 061 872 11 93

Opis stanu budynku Kantoru H. Cegielskiego przed wykonaniem prac budowlano-moder-nizacyjnych

Budynek Kantoru jest jedynym zachowanym fragmentem nieistniejącego już wielkiego założenia fabryki Hipolita Cegielskiego z 1869 r. Był to obszerny teren w kształcie trójkąta (ulice Strzelecka, Raczyńskich, Rów Karmelitański od strony północnej) zamknięty budynkami i wysokim murem ogrodzeniowym. Od strony ul. Strzeleckiej wielka trójdzielna brama prowadziła na główny dziedziniec, pośrodku którego usytuowano budynek kantoru.

Budynek Kantoru H. Cegielskiego wzniesiony został w latach 1869-1870 w technologii tradycyjnej ze ścianami murowanymi z cegły ceramicznej, otynkowany, posadowiony na fundamentach z kamienia łamanego i cegły. Budynek założony na rzucie prostokąta, częściowo podpiwniczony posiadający dwie kondygnacje nadziemne oraz niskie poddasze nieużytkowe. Front budynku to okazała wieża, ośmioboczna i czterokondygnacyjna o bogatej manierystycznej artykulacji głębokimi półkoliście zamkniętymi oknami i wnękami. Wewnątrz wieży zachowały się żeliwne kręcone schody - produkt własny firmy H. Cegielskiego.

Dotychczasowy stan pewnych części konstrukcyjnych budynku (dach, ściany wieży, mury piwnic, więźba dachowa) oraz wyposażenie (schody drewniane i żeliwne, podłogi poddasza i wieży, okna, tynki) spowodował konieczność pilnego rozpoczęcia remontu pod groźbą szybko postępujących zniszczeń budynku.

Ze względu na zabytkowy charakter budynku (został wpisany do rejestru zabytków decyzją z dnia 13 grudnia 1982 r.) wszelkie uzgodnienia prowadzone były z Miejskim Konserwatorem Zabytków.

Opis przeprowadzonych prac budowlano-modernizacyjnych

Bryła budynku zachowana została w stanie pierwotnym i prace adaptacyjne nie wpłynęły w sposób bezpośredni na jej ukształtowanie.

Tynki zewnętrzne zostały wymienione i uzupełnione oraz przeprowadzono rekonstrukcję gzymsów i detali sztukatorskich. Wykonano osuszanie oraz izolację pionową i poziomą ścian zewnętrznych piwnic. Wykonano nowe schody do piwnicy wraz ze ścianą oporową. Wymieniono stolarkę okienną według pierwotnego wzoru, w kolorze naturalnego drewna. Drzwi wejściowe do wieży poddano renowacji i zamontowano na pierwotnym miejscu. Wykonano nowe

miedziane obróbki blacharskie oraz miedziane rury spustowe i rynny. Kolorystyka elewacji utrzymana została w barwach naturalnych. Na wieży w arkadowych blendach, z trzech stron zamontowano okrągłe zegary.

Wewnątrz budynku zdemontowano stare i wykonano nowe instalacje. W wieży pozostawiono częściowo oryginalne podłogi z desek po uprzedniej ich renowacji.

Renowacji poddano także spiralne schody żeliwne wraz z pochwytami. W pozostałej części Kantoru uzupełniono częściowo stropy oraz dokonano wymiany posadzek i wykładzin wewnętrznych. Rozebrano ścianki działowe i wykonano nowe w technologii gips-karton. Ściany wewnętrzne częściowo pomalowano, a częściowo obłożono płytami laminowanymi.

Hipolit Cegielski

Gaspar Józef Hipolit Cegielski urodził się 6 stycznia 1813 w Ławkach koło Trzemesznej. Ojciec Michał pochodził ze zubożałej szlachty.

Naukę w szkole średniej rozpoczął dość późno, w wieku 14 lat. Najpierw uczył się w Trzemesznej. Gdy miał 17 lat został przyjęty do trzeciej klasy Gimnazjum św. Marii Magdaleny w Poznaniu. Za wyniki w nauce Cegielski kilka razy otrzymywał roczną nagrodę. We wrześniu 1835 r. Hipolit zdał wieloczęściowy egzamin kończący naukę w gimnazjum. Niebawem udał się do Berlina, aby tam na uniwersytecie studiować języki klasyczne. W 1840 r., po pięciu latach nauki, Cegielski skończył studia rozprawą doktorską.

Po powrocie do Poznania otrzymał posadę profesora w Gimnazjum św. Marii Magdaleny, gdzie wykładał język polski, grekę i łacinę.